

YHDENVERTAISUUS- JA TASA-ARVOLAUTAKUNTA/Jaosto

Syrjintäolettaama, palvelun saatavuus, kohtuullinen mukautus, saattajalippu

Diaarinumero: YVTLTK/2XX/2017

Antopäivä: XX.XX.2017

Hakija katsoi tulleen syrjityksi, koska ei kuulonäkövammaisena voinut saada saattajalippua kuten muut vammaiset, eikä vastaaja ollut tehnyt hakijan pyytämiä kohtuullisia mukautuksia asian korjaamiseksi.

Yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunta totesi, ettei VR-Yhtymä Oy:n tarjoamassa maksuttomassa saattajalipussa ole kysymys kohtuullisesta mukautuksesta, joka on yhdenvertaisuuslain 15 §:ssä tarkoitettulla tavalla yksittäistapauksellinen vammaisen henkilön esittämään pyyntöön perustuva tilannekohtainen järjestely. VR-Yhtymä Oy:n näkövammaisille ja pyörätuolia tarvitseville matkustajille tarjoama maksuton saattajalippu on maksuton lisäpalvelu, johon sillä ei ole ollut velvollisuutta.

Vastaaja selvitti, että saattajalippu on mahdollista hankkia useita eri kanavia käyttäen, ja että kaukoliikenteessä maksuttoman saattajalipun voi hankkia myös junasta konduktööriltä, ja ettei sitä tarvita lainkaan paikallisliikenteessä.

Yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunta katsoi, ettei asiassa syntynyt olettaa kohtuullisten mukautusten laiminlyömisestä tai muustakaan syrjinnästä, ja hylkäsi hakemuksen.

(Lainvoimainen)

Asian tausta

Saattajalippu on VR Yhtymä Oy:n liikunta- ja näkövammaisille myöntämä oikeus avustajan maksuttomaan matkaan matkustettaessa yhdessä avustettavan kanssa.

Hakija on kuulonäkövammaisen, joka ei vammastaan johtuen voi soittaa palvelunumeroon saadakseen saattajalipun. Hakija oli yrittänyt saada 15.6.2017 Hämeenlinnasta saattajalipun, mutta sitä ei automaattista saanut.

Hakijan vaatimukset

Hakija vaatii kieltämään häneen kohdistuneen syrjinnän ja asettamaan uhkasakon kieltopäätöksen tehosteeksi.

Hakijan perustelut

Hakija katsoo tulleen syrjityksi, koska ei voi saada saattajalippua kuten muut vammaiset, eikä vastaaja ole tehnyt hakijan pyytämiä kohtuullisia mukautuksia asian korjaamiseksi. Hakija katsoo uhkasakon asettamisen tarpeelliseksi, jottei vastaaja uusi tai jatka syrjintää.

Hakija kertoo valittaneensa VR:lle useasti aiemmin, että saattajalippu tulisi voida saada automaattista, mutta automaattista ei edelleenkään voi saada saattajalippua.

Vastaajan vastaus

Vastaaja kiistää laiminlyöneensä kohtuullisten mukautusten järjestämisen ja pitää uhkasakon asettamista perusteettomana ja tarpeettomana.

Vastaajan perustelut

VR Yhtymä Oy:n palveluja on kehitetty yhdessä vammaisjärjestöjen kanssa. Ilmainen saattajalippu on mahdollista hankkia VR:n verkkokaupasta, puhelimitse asiakaspalvelukeskuksesta sekä asemien lipunmyynnistä. Kaukoliikenteessä maksuttoman saattajalipun voi hankkia myös junasta konduktööriltä. Lähiliikenteen junissa erillistä saattajalippua ei tarvitse lainkaan. Kaikilla vammaismatkustajilla on siis useita vaihtoehtoja saattajalipun ostamiseen.

VR Yhtymä Oy uudistaa asemien lippuautomaatteja ja uusien lippuautomaattien hankinnasta on meneillään kilpailutus. Asemien lippuautomaattien kehityksen myötä saattajalippu tulee mahdolliseksi hankkia myös uusista lippuautomaateista. Myös mobiilisovellusten kehittämisessä tullaan huomioiman kaikki matkustajaryhmät.

Esittelijän esitys

Yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunta katsoo, ettei syrjintäolettamaa ole syntynyt ja hylkää hakemuksen.

Perustelut

Sovellettava lainsäädäntö

Yhdenvertaisuuslakia (1325/2014) sovelletaan sen 2 §:n 1 momentin mukaan julkisessa ja yksityisessä toiminnassa.

Yhdenvertaisuuslain 8 §:n mukaan ketään ei saa syrjiä muun ohella vammaisuuden perusteella. Lain 8 §:n 2 momentin mukaan välittömän ja välillisen syrjinnän lisäksi laissa tarkoitettua syrjintää on kohtuullisten mukautusten epääminen sekä ohje tai käsky syrjiä.

Yhdenvertaisuuslain mukaan syrjintäkiellosta ei johdu velvollisuutta kohdella ihmisiä eri tavoin näiden henkilökohtaisten tarpeiden edellyttämällä tavalla, jollei kyse ole ehdotetun lain 15 §:ssä tarkoitettua vammaisen henkilön tarvitsemasta kohtuullisesta mukautuksesta (HE 19/2014 vp., s. 70).

Lain esitöistä ilmenee, ettei ehdotettu sääntely edellytä, että olosuhteet, joissa esimerkiksi palveluja tarjotaan, ovat kohtuullisten mukautusten tekemisen jälkeen vammaisille ihmisille täsmälleen samanlaiset kuin muille asiakkaille. Olennaista on, että palvelut tulevat mukautuksilla

vammaisten ihmisten saataville. Viimekätisen päätöksen siitä, miten tai millainen mukautus toteutetaan, tekee mukautuksiin velvoitettu toimija.

Syrjintäolettamien syntyminen

Yhdenvertaisuuslain 28 §:n mukaan vireillepanijan on syrjintää tai vastatoimia koskevaa asiaa tuomioistuimessa tai muussa viranomaisessa käsiteltäessä esitettävä selvitystä seikoista, joihin vaatimus perustuu. Pelkkä väite tai epäily syrjinnän tai vastatoimien kiellon rikkomisesta ei riitä syrjintäolettamien syntymiseen.

Yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunta toteaa, ettei VR-Yhtymä Oy:n tarjoamassa maksuttomassa saattajalipussa ole kysymys kohtuullisesta mukautuksesta, joka on yhdenvertaisuuslain 15 §:ssä tarkoitetulla tavalla yksittäistapauksellinen vammaisen henkilön esittämään pyyntöön perustuva tilannekohtainen järjestely. VR-Yhtymä Oy:n näkövammaisille ja pyörätuolia tarvitseville matkustajille tarjoama maksuton saattajalippu on maksuton lisäpalvelu, johon sillä ei ole ollut velvollisuutta.

Vastaaja on selvittänyt, että saattajalippu on mahdollista hankkia useita eri kanavia käyttäen, ja että kaukoliikenteessä maksuttoman saattajalipun voi hankkia myös junasta konduktööriltä, ja ettei sitä tarvita lainkaan paikallisliikenteessä.

Näin ollen yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunta katsoo, ettei asiassa synny olettaa kohtuullisten mukautusten laiminlyömisestä tai muustakaan syrjinnästä, ja hylkää hakemuksen.

Yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunnan päätös

Yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunta päätti hyväksyä esittelijän esityksen.

Lainkohdat

Yhdenvertaisuuslaki 2, 8, 15 ja 28 §

Muutoksenhaku

Muutoksenhakuohjaus liitteenä.